

1. PROJECT ALGEMENE VAKKEN: stellingen en argumentatiespel i.v.m. roken

VAKOVERSCHRIJDEND

DOELGROEP

1°graad B-stroom, 13-14 jaar

DOEL

De jongeren correcte basisinformatie bijbrengen over de diverse aspecten van het roken: schadelijke gevolgen voor de gezondheid, economische aspecten van het roken.

De jongeren inzicht geven in de ontstaansfactoren van roken.

De jongeren inzicht geven in de gangbare maatschappelijke waarden en normen ten aanzien van het rookgedrag met als doel deze te kennen, zich er een mening over te vormen en ermee te leren omgaan.

De jongeren aanzetten en begeleiden tot het verwerven van vaardigheden en het bevestigen, eventueel wijzigen van hun persoonlijke houding en gedrag binnen het kader van hun normen en waarden.

WERKVORM

stellingenspel - argumentatiespel

VOORBEREIDING

Didactisch materiaal

Klapper: gekleurde bladen met stellingen over roken:

Stelling 1: roken is in

Stelling 2: sportlui roken niet

Stelling 3: alleen rokers krijgen longkanker

Stelling 4: je bent pas verslaafd als je minstens 1 pakje per dag rookt

Stelling 5: niet roken: de verstandigste keuze

Witte bladen met informatie en uitleg bij de stellingen

Gekleurde kaartjes die een standpunt aangeven:

5 stuks per leerling: groen: akkoord
 geel: eerder wel akkoord
 wit: geen mening
 oranje: eerder niet akkoord
 rood: niet akkoord

Affiche ter verduidelijking

Brochure "roken doe je mee of zeg je nee?"

De klapper, de leidraad voor de begeleider, werd door ons zelf uitgewerkt op grote bladen tekenpapier (lichte Bristol 50/35 cm). De bladen zijn bevestigd op een standaard die rechtop kan blijven staan (systeem met ringen), elk blad kan afzonderlijk omgedraaid worden. De stellingen staan op gekleurd papier en de aanvullende informatie, op de tussenbladen, staat op witte bladen.

Daar de informatie en de advertenties tijdsgebonden zijn en dus vaak vernieuwd of aangepast moeten worden, is het onmogelijk om een vast pakket voor te stellen.

TIJDSDUUR

+/- 45 minuten

BESCHRIJVING WERKWIJZE

Deze les werd gebruikt voor leerlingen die in het gezondheidscentrum zijn voor het medisch onderzoek. In de wachttijd wordt het stellingenspel gespeeld. Vooropgesteld wordt om met kleine groepjes te werken (8-10 leerlingen) in een rustig lokaal, zonder details die de aandacht kunnen afleiden. Aan de hand van de affiche wordt een korte uitleg verstrekt over de kleurcode. De aandacht van de leerlingen wordt gewekt door verschillende reclames te bekijken en te bespreken.

De gespreksleider biedt een stelling aan (1 minuut lees- en bedenktijd) waarop de leerlingen op hetzelfde moment hun mening te kennen geven door het omhoog steken van het passende gekleurde kaartje. Enkele

deelnemers worden uitgenodigd om hun standpunt te argumenteren, er mogen vragen gesteld worden. Na elke stelling volgen er tussenbladen (in de klapper) waarop nog aanvullende informatie vermeld staat (te gebruiken tijdens het gesprek met de leerlingen). Aan het einde van het argumentatiespel krijgen de leerlingen een werkboekje: "roken: doe je mee of zeg je nee?" De verschillende aspecten van roken die aan bod komen tijdens het gesprek, worden uitgebreid besproken.

Opmerking: niet alle aangegeven items moeten in het gesprek aan bod komen, de begeleider speelt in op de reacties van de leerlingen en kan het gesprek aanvullen met informatie van op de tussenbladen.

OPMERKINGEN

Na het stellingenspel hebben de meeste leerlingen een positieve houding tegenover het 'niet-roken'. Het grootste aantal leerlingen rookt niet en denkt ook dat ze het nooit zullen doen. De belangstelling van de leerlingen voor het probleem 'roken' is gewekt. Diegenen die nu wel roken (een klein aantal) willen wel proberen van die gewoonte af te raken.

Besluit: werken in kleine groepjes (8-10 leerlingen) laat toe intensiever op de zaken in te gaan: elke leerling kan aan bod komen, de leerling kan zijn/haar eigen ervaring vertellen, de leerlingen uiten gemakkelijker hun mening in een kleine groep. Het argumentatiespel is een gemakkelijke manier om de realiteit beter te ervaren: spelenderwijs kan veel nieuwe informatie doorgegeven worden, iedere leerling is actief betrokken in het spel: iedereen moet bij iedere stelling zijn/haar mening naar voor brengen door middel van de gekleurde kaarten. Het argumentatiespel is een goede manier om een probleem (in dit geval roken of niet roken) bespreekbaar te maken.

Het is belangrijk dat men vertrekt vanuit de belevingswereld van de jongeren: de advertenties trekken de aandacht van de jongere, elke leerling kan vanuit zijn eigen ervaring meepraten, het rookverbodsteken hebben ze reeds verschillende keren gezien, 'tabak schaadt de gezondheid' is een bekende slogan die te vinden is op advertenties voor tabak en op sigarettenpakjes. Sport en sportvedetten liggen in de interessesfeer van de meeste jongeren. Het spelelement moedigt de jongeren aan tot actieve deelname aan het gesprek. Zelfs de meest passieve leerlingen nemen deel aan deze spelvorm.

BIJLAGE 1

Inhoud van het argumentenspel

Hoe kan het gesprek verlopen bij elke stelling?

Stelling 1: Roken is IN

Hoe probeert de industrie ons tot roken aan te zetten?

We bespreken enkele advertenties voor rookwaren, wat wordt er op de advertenties afgebeeld?

Weerleggen van de stelling: hoe is de tendens? Roken/niet-roken?

Het aantal rokers t.o.v. niet-rokers, vroeger en nu

→ de meerderheid van de bevolking rookt niet

→ recht van de meerderheid in een democratie: de wetgeving wordt aangepast: rookverbod in openbare gebouwen

Waarom begint men met roken? Invloed van de groep – vrienden – familie – als identificatiemodel met leeftijdsgenoten, ouders, idolen, ...

Om 'mee te doen'

Om onzekerheid te verstoppen

Om indruk te maken

Voor de gezelligheid

Komen we in de groep tot een consensus? Zijn er verschillende opinies? Aanvaarden we de verschillende meningen?

Stelling 2: Sportlui roken niet

Foto van Ann Haesebrouck (toproeister) met slagzin 'Ik rook niet, ik sport!'

Sport vergt een goede conditie die verkregen wordt door training, voorwaarde daarvoor is een gezond lichaam waarvan de onderdelen optimaal functioneren en goed onderhouden worden.

Sportprestaties leveren en roken gaan niet samen: roken heeft een negatief effect op hart – en longfunctie, de bloedvaten vernauwen, de spierwerking vermindert, het uithoudingsvermogen daalt.

Conclusie: topsporters roken meestal niet, toch zijn er voorbeelden van rokende sporters: hun gedrag kan men inconsequent noemen, het schaadt hun imago van echte topsporter, zij missen op dat vlak zelfdiscipline om niet te roken.

Komen we in de groep tot een consensus? Kennis en gedrag stemmen niet altijd overeen bij de sporters, wat vinden we er zelf van?

Stelling 3: Alleen rokers krijgen longkanker

Statistische gegevens over sterfte en ziekte door het roken.

Gevolgen van het roken voor jezelf en de anderen(= passief roken).

Roken en kanker: het is wetenschappelijk bewezen dat roken een belangrijke oorzaak is van longkanker: rokers hebben 10 keer meer kans om longkanker te krijgen dan niet-rokers.

Andere gevolgen voor de gezondheid van de roker: rokershoest, vaker verkouden, bronchitis, ziekte van hart en bloedvaten, slechte spijsvertering.

Een passief roker heeft kans om dezelfde ziekten te krijgen.

De wetgeving beschermt de volksgezondheid: reclame voor tabak en de verpakkingen van sigaretten moeten de zin 'tabak schaadt de gezondheid' vermelden.

Komen we in de groep tot een consensus? Is iedereen ervan overtuigd dat roken slecht is voor de gezondheid van zowel rokers als van niet-rokers?

Stelling 4: Je bent pas verslaafd als je minstens één pakje per dag rookt

Striptekening over verslaving: de sigaret verstikt je.

Wat is verslaving? = psychische en fysieke gewenning aan een bepaalde drug (vb. sigaret, drugs, medicijnen, alcohol, koffie) je kunt niet meer normaal functioneren zonder dat bepaald middel.

Er is een lichamelijke afhankelijkheid en psychische afhankelijkheid: beven, hoofdpijn, misselijkheid, zenuwachtigheid, verveling, stemmingsschommelingen treden dan op, het zijn de typische ontweningsverschijnselen.

Hoe ontstaat verslaving? Al vanaf enkele sigaretten schep je een behoefte die zichzelf in stand houdt, er is steeds meer van het middel nodig om hetzelfde genoteffect te bereiken. Niet het aantal sigaretten bepaalt de verslaving, maar het feit dat er een blijvende behoefte is om te roken.

Wat met de gelegenhedrooker? Dit gedrag kan aanleiding geven tot het ontwikkelen van 'echt' rookgedrag.

Zijn we het in groep eens over het verslavingsrisico dat roken inhoudt? Wat versta jij onder het begrip verslaving?

Stelling 5: Niet roken / de verstandige keuze

Het is inderdaad je eigen beslissing of keuze om al dan niet te roken, je kunt de keuze pas maken nadat je goed geïnformeerd bent over alle aspecten van het roken.

MAAR! Jij beslist ook over de vrijheid en de gezondheid van anderen: rooklucht, slechte adem, bruine vingers kunnen een ander storen, jij dringt hen op om mee te roken als passief roken,....

We tonen een groepje jongeren zonder sigaretten, kan het niet even gezellig, leuk, aangenaam zijn zonder te roken?

Hoe reageer jij als men je een sigaret aanbiedt? Wat zeg je? Doe je mee of zeg je nee?

BRONVERMELDING

Medisch Schooltoezicht, St-Maartensbilk 2, 8000 Brugge tel: 050/44.02.20